

UDC 007 : 304 : 001 + 659.3

Prof.dr Ljubo Pejanović¹

(Novi Sad, Србија)

Prof. dr Stevan Stojanović²

(Beograd, Србија)

Nikola Jovanović, Mrs³

(Novi Sad, Србија)

ODNOSI KORPORACIJA I KORPORACIJSKE BEZBEDNOSTI

Pre svega korporativna bezbednost je u najužoj i bliskoj vezi sa korporacijama, te u tom smislu vrši zaštitu korporacija. Korporativna bezbednost i korporacija sačinjavaju jedan sistem čiji su osnovni ciljevi sticanje kapitala i njegova zaštita. Drugim rečima, Korporativni sistem, podrazumeva i predstavlja, udružene ljude, kapital i sredstva radi zajedničkog ostvarenja dobiti i njegove zaštite.

Korporacijska bezbednost kao konvencionalni subjekt bezbednosti kao sistem zadužen za sprečavanje destruktivnih akata u korporacijama. Dakl, korporacijska bezbednost podrazumeva ustaljeni, odgovarajući, utvrđenu i tradicionaln-društveni pristup u zaštiti korporacije, ostvarenjem bezbednosti vlasništva, kapitala i ljudi koji ga ostvaruju, od svih oblika destruktivnih pretnji na određenom prostoru.

Korporacija, je poseban oblik organizovanja određenog broja ljudi iste struke i kapitala, koji je u Jedinstvenoj funkciji.

Ključne reči: *Korporacija, udruživanje, korporacijska, korporativna, zaštita, bezbednost.*

1. UVOD

Predmet i zamisao ovog rada je, pre svega istraživanje, razmatranje i teoriski pristup problemu Korporacija kao grupnog i zajedničkog udruživanja rada, kapitala, struke i nauke, s ciljem sticanje kapitalne dobiti i političke nadmoći kao i uticaju u zajednici. Dakle, Međutim govori se o društvenim odnosima, ekonomiji, interesima i interesnim grupama. U suštini radi se o novom modelu društvenor razvoja i ekonomskog uticaja, a koji podrazumeva umrženo društvo ili društvo društava, koje je uređeno na korporativnim principima kod kojih se primećuje privid sličnosti. Dakle, taj privid sličnosti daju im korporacije kao oblici i modeli legalnog udruživanja. Isto tako normativnu uređenost pod kontrolom države. Međutim, ovaj sistem je primenjen i funkcioniše u ekonomsko razvijenom društvu, dok na prostoru Republike Srbije korporacije nisu pod kontrolom države. U mnogim slučajevima držane nema pravo uvida u razvoj, sredstvima i funkcijama koporacije, one kontrolu poveravaju svojim državama. Korporativizam kao sistem spominje se u literaturi sa određenim sličnostima i razlikama po pitanju javne politike, ekonomije i uticaja na državu. Dok, pojam korporatizma istovremeno je uticajana često i osporavan, a u bezbednosti nedovoljno zastupljen. "U posleratnom periodu korporativizam se s jedne strane pominje i tumači kao pojava institulizacije sporazumnih odnosa radnika, uprave i vlade u određenim zemljama. Međutim on se koristi i kao ključ za rešenje pitanja nezaposlenosti, inflacije i ekonomskog rasta, ali i kao tema komporativne analize ekonomske politike."⁴ Korporativne organizacije i njihovo pojmovno određenje je veoma složen problem kako u određenju pojma tako i definisanja ove vrste sistema. Imajući u vidu nepristupačnost i složenost u proučavanju politike kao društvenog odnosa tome nas usmeravaju potrebe za razumevanje politike, a time i uloge korporacija u toj politici ili odnose sa tim politikama. Da bi smo razumeli politiku korporacije, neophodno je proučavanje i društvene ili društvenih politika. Proučavanje politike najčešće se susrećemo i usmeravamo na vezu sa spoljnom politikom, njenim fenomenima ili na svet golih činjenica. Međutim, u proučavanjima potrebno je naći zajedničke imenitelje i osnovni pojam politke u čijem okruženju se nalaze i korporacije. Neophodno je nagovestiti i podsetiti čitaoce, na velike teškoće u proučavanju politike koja je najizraženija u vanrednoj složenosti i isprepletanosti u oblastima društvenog života.

Stim u vezi, ukazuje se na povezanost i čvrstinu između Korporativne i korporacijske bezbednosti, te u tom smislu Korporativna bezbednost u širem smislu podrazumeva bezbednost neoliberalnog društva koje je upareno sa procesom globalizacije. Međutim, Korporacijska bezbednost predstavlja pojam koji je izveden iz korporativne bezbednosti. Prema tome, Korporativna i korporacijska bezbednost su u bliskoj vezi o obostrano se oslanjaju jedna na

¹Redovni profesor, Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkatić, Novi Sad.

²Univirzitet Union Nikola Tesla, Fakultet za poslovne studije i pravo, Beograd

³Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkatić, Novi Sad, Univirzitet Union Beograd

⁴Slobodan Marković, Korporativna i korporacijska bezbednost, Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkatić, Novi Sad, 2013. str.17-18

drugu. Korporativnom bezbednošću se vrši zaštita društva u globalnim procesima, dok Korporacijska bezbednost kao sastavni subjekt Korporacije vrši zaštitu kapitala i drugih vrednosti korporacije.

1.1. KORPORACIJA I KORPORACIJSKA BEZBEDNOST

Svaka Korporacija, pa i korporacije bezbednosti, da bi imale uspeh i ostvareni cilj u svojoj delatnosti i da bi ostvarile kapital zbog koga su se i organizovale, pribegavaju i koriste sve raspoložive resurse koji su u njenom interesu. Prema tome, *pristupaju aktivnim i kvalitetnim reklamiranjem na više informativnih sredstava*. Pre svega počinju od početka i redosleda sa postavljenim pitanjima, *zašto je dobro činiti dobro*, ovom floskulom uvek privuku pažnju budućih svojih korisnika kao i društva. Načinom *korporativnih društvenih inicijativa*, smatraju ih kao najvažnijom aktivnosti koje korporacija preduzima, da bi podržali društvene ciljeve u svom okruženju pa i više. Dok, *korporativnim promovisanjem društvenih ciljeva*, ovim načinom utiču na povećanje svesti građana u datom društvu, kao i korisnika njihovih usluga. Promovisanjem ove vrste ciljeva, *podrazumeva obezbeđenje sredstava i drugih korporativnih resursa* koji su u interesu Korporacije. Isto tako, *marketinško povezivanje s društvenim ciljem*, putem marketinških kanpanja povezuju se sa društvenim ciljom korporacije. Da korporacije razmišljaju o svemu da bi ostvarile svoje ciljeve, takođe pribegavaju korporativnim filantropijama, preko kojih *direktno ulažu prilog za neke društvene ciljeve*. Na ovaj način se uklapaju u društvene interese od čega će imati značajne dobiti. Takođe planiraju i pružaju *volonterske usluge u korist zajednice, pri čemu zaposleni poklanjaju svoje vreme i sposobnost*. Time su se uklopili u zajednicu kao humanitarci, od čega će imati povratnu korist. Društveno odgovorne kompanije u svojim aktivnostima, *diskretno u praksi ulažu sredstva i podršku u korist društvenih ciljeva*. Sve navedeno i navedeno čine Inostrane Korporacije i kompanije na svim prostorima pa i Republici Srbiji, čime su sebi obezbedile prednost u dobijanju poslova i uticaja na vladajuće strukture.⁵

Pojam "transnacionalna korporacija" podrazumeva poslovnu kompaniju koja je legalno domicilirana u više od jedne države i čije su komercijalne aktivnosti dovoljno velikog obima da imaju znatan uticaj na privredu, kako zemlje iz koje korporacija potiče, tako i države u kojoj ima svoju filijalu. Za definisanje multinacionalne korporacije bitni su sledeći elementi: postojanje matične kompanije koja ostvaruje vlasništvo, te kontroliše i upravlja poslovanjem i proizvodnjom u inostranstvu preko sopstvenih ogranaka lociranih u više zemalja; nastojanje da se ostvari takva politika u okviru proizvodnje, marketinga, finansiranja i drugih poslova, koja će prevazići granice između država i doprineti realizaciji geocentrične orijentacije korporacije."⁶ Prema tome, svaka kompanija, organizacija i korporacija se trude, planiraju i organizuju da ulože kapital, da ga umnožavaju i da ga zaštite od svih ugrožavajućih faktora.

Stim u vezi sa postavljenim naslovnim problemom ovog rada, neophodno je objasniti vezu Korporacije sa korporacijskom bezbednošću i njihove razlike. U slučajevima dogovora i sporazuma između Korporacije koja je osnovana između ljudi iste struke i uložnog kapitala bilo da je trgovinskog, proizvodnog, finansijskog ili drugog karaktera, ista se mora zaštititi i obezbediti od svih vrsta kriminaliteta i manipulisanja. Da bi se Korporacija mogla zaštititi i obezbediti sa svojom imovinom, prinuđena je organizovati službu zaštite kako bi njen kapital bio zaštićen i bezbedan. Te u tom slučaju, Korporacija se može obezbediti na dva načina i to:

- da formira sopstvenu bezbednosnu delatnost, i
- da se udruži sa kompanijom ili korporacijom za bezbednost i zaštitu.

Korporacija će sama odlučiti i odabrati kako i na koji način će vršiti kapitalnu zaštitu i sa njom ostvarivati bezbednost kapitala. Korporacija će se organizovati i odabrati onu delatnost koja je za nju najkvalitetnija i najpovoljnija. Odabir kvaliteta i povoljnosti vrši, se prema kvalitetu davoaca bezbednosnih usluga, povoljnosti njegovih ponuda i garancijama kvalitetne zaštite. Dakle, Korporacija može u okviru svoje delatnosti izvršiti udruživanje ljudi, struke, kapitala i sa delatnošću za bezbednost, čime bi se obezbedila za sopstvenom zaštitom. Ovaj vid zaštite, podrazumevao bi korporacijsku bezbednost i zaštitu. Takođe, Korporacija može izvršiti dogovor i sporazum sa drugom korporacijom ili kompanijama za bezbednost da je zaštiti sopstvenom strukom i delatnošću, ili sa ugovorenim bezbednošću. Što se tiče korporativne zaštite i ostvarenjem bezbednosti, ona je sastavni deo korporacije. Dok je dogovorena ili konvencionalna bezbednost ugovorena sa drugom organizacijom. Stim u vezi, neki autori opisuju zaštitu kao bezbednost, po našem mišljenju, bezbednost je stanje koje je ostvareno uspešnom zaštitom, a zaštita je profesija koje ostvaruje i stvara bezbednost, u ovom slučaju bezbednost korporacije. Sagledavanje ovog problema i njegovo zaključno objašnjenje predstavlja odnos i saradnju Korporacije sa drugim oblikom organizovanja bilo da je u kompanijskom ili korporacijskom obliku. Međutim, postoje i drugi oblici zaštite korporacije, o kojima će biti reči u narednom tekstu.

⁵ Detaljnije, Filip Kotler i Nesli Li, Korporativna društvena odgovornost, Čigoja, Beograd, 2007.

⁶ Dragan Trivan Korporativna bezbednost, Dosije studio, Beograd, 2012. Str. 14-15

1.1.1. Pojmovno određenje i definisanje Korporativne ili korporacijske bezbednosti

Pre nego što pristupimo pojmovnom određenju i definisanju navedenog i postavljenog problema, neophodno je pozovati se i na činjenice prezentirati predhodno postavljene, definisane i usvojene pojmove u objavljenoj literaturi. "Pod korporativnom bezbednošću se podrazumeva planska, organizovana, zaštitna i samozaštitna delatnost tj. Funkcija poslovnih organizacija ili privatnih profesionalnih agencija koje pružaju usluge bezbednosti, usmerenih na zaštitu lica, prostora, objekata i poslovanja privrednih subjekata bezbednosti, a koja nisu pokrivena eksplozivnom zaštitom državnih organa."⁷ "Prema tome, *korporacija je udružena i organizovana delatnost zainteresovane grupe ljudi i profesionalnih kadrova koji imaju zajedničke ciljeve i na kraju interese za sticanje profita i kapitala. A time se poistovećuju sa kapitalističkim sistemom koji ne pripada državi već organizovanoj grupi. Dok, korporativan podrazumeva udruženje grupe ljudi istog zanimanja i struke, koji upravljaju korporacijom i koji odgovaraju ispred korporacije prema društvu.*"⁸ Dakle, „reč korporativan, podrazumeva u latinskom jeziku, koji pripada i koji je u svojstvu korporacije, i koji je u vezi sa nekom korporacijom; korporativni sistem-fašističko državno uređenje, prema kome se društvo sastoji od udruženja po strukama i staležima (korporacije), u kojim su zajedno udruženi i radnici i poslodavci."⁹ Drugo, "korporativan, - vio – vno (lat. Corporativus, od lat. Korpus telo) koje se odnosi na korporaciju, esnavski: zajednički, grupni."¹⁰ Stim u vezi, navedeni pojmovi i definicije nas navode i usmeravaju na potrebno objašnjenje značenja reči korporativno. Dakle, po našem viđenju i svatanju, reč korporativan podrazumeva sledeće; da se radi o korporaciji koja je osnovana udruživanjem ljudi iste struke od radnika i poslodavaca. U tom smislu reč korporativan podrazumeva Korporaciju osnovanu od iste struke i uloženog kapitala, koja će se baviti određenom delatnošću. Ako se baziramo u ovom pravcu u tom slučaju Korporacija osnovana od iste struke, a u našem smislu struke pripadnika bezbednosti koji sačinjavaju korporaciju za bezbednost. Ako razmotrimo i usvojimo korporativno u drugom smislu tj da su se udružili ljudi iste struke da nešto proizvode ili trguju to podrazumeva da nisu u vezi sa bezbednošću. Ako bih se vezali za navedeno u ovom smislu, ova korporacija uslovljava osnivanje bezbednosti da bih se zaštitio uloženi trud i kapital, a takva bezbednost bi bila korporacijska bezbednost koja će štiti navedenu korporaciju. Drugim rečima, korporativan bi podrazumevao osnovanu korporaciju bezbednosti koja bih štiti proizvodnu ili trgovinsku korporaciju i tim uslovima nekih pripadala korporacijskoj bezbednosti već samostalno udruženoj korporaciji na proizvodno-trgovinskom i bezbednosnom smislu. Ovaj način udruživanja bih podrazumevao korporativni sistem proizvodnje ili trgovine i korporativne bezbednosti. Dakle, *Korporativna bezbednost podrazumeva korporacijsko udruživanje ljudi i kapitala proizvodno-trgovinske struke i korporacijske bezbednosti, koje će udruženim snagama štiti osnovnu delatnost korporacije.* Da bi smo uočili razlike i sličnosti korporativne bezbednosti, pozivamo se i na jedno drugo jačije mišljenje. "Dakle, korporativna bezbednost je rezultat društvenog odnosa javnog, privatnog i civilnog sektora u društvu organizovanom na korporativnom principu. Međutim, korporacijska bezbednost predstavlja pojam izveden iz korporativne bezbednosti i odnosi se na konkretnu korporaciju."¹¹

Da bi smo učinili vezu između Korporativna i Korporacija, pozvat ćemo se na jednu od postojećih definicija. "**Korporacija**, spificičan zakonski oblik organizovanja lica i materijalnih izvora, koji odobrava država u cilju vođenja nekog biznisa. Nasuprot dvema drugim važnim formama poslovnog vlasništva, pojedinačnim i partnerskom, korporacija ima nekoliko karakteristika koje je čine fleksibilnim instrumentom za ekonomske aktivnosti velikih razmera."¹²

Međutim, retko se dešavaju primeri da se posebno osniva korporacija bilo da je trgovinska, proizvodna ili uslužna i da uslovljava osnivanje korporacije koja bih je štiti. Više je slučajeva u praksi da osnivaju svoju bezbednost i time se formulišu korporacijskom bezbednošću ili iznajmljuju privatnu bezbednost za obezbeđenje svog kapitala. Dakle, u ovom drugom slučaju nebi smo mogli podrazumevati da je to korporacijska bezbednost ili da je nezavisna

⁷ Miodrag Komarčević, Ljubo Pejanović, Cvijetin Živanović, Korporativna bezbednost, Visoka strukovna škola za preduzetništvo, Beograd, 2012. Str.16-17.

⁸ Ljubo Pejanović, Korporativno-korporacijska bezbednost u privatnom sektoru bezbednosti Republike Srbije, Filozofski fakultet, Skoplje, 2016.

⁹ Bratoljub Klajić, Riječnik stranih reči, izraza i kratica, Državno izdavačko preduzeće Hrvatske, Zagreb, 1951. Str.388-389.

¹⁰ ISTO, Zagreb 1972. Str. 707-708

¹¹ Slobodan Marković, Korporativna i korporacijska bezbednost, Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkić, Novi Sad, 2013. str.56-57

¹² Encikopedija Britanika, br.4 Politika, Beograd, 2005. str.169

korporacija koja se udružuje sa drugom korporacijom. Takođe smatramo i navodimo, da korporacija za bezbednost može biti samostalna, ako je osnovana sa ljudima iste struke, kapitala i namenom da se bavi bezbednošću u tom slučaju mora imati sve uslove koje su potrebne za organizovanje korporacije. Ovaj vid korporacije bih podrazumevao i konvencionalno udruživanje i pružanje usluga sa potrebnim sredstvima, opremom i oružjem za zaštitu druge korporacije. Ukoliko korporacija ne želi da se udružuje sa drugom korporacijom koja se bavi bezbednošću odnosno zaštitom, u tom slučaju, korporacija mora osnovati sopstvenu delatnost bezbednosti i zaštite, pri čemu se deklarise kao korporacije nap. za trgovinske odnose i bezbednosnu-zaštitu. U tom slučaju, ovakav način udruživanja i organizovanja podrazumeva, udruživanje iste struke iz oblasti trgovine i udruživanje sa delatnosti zaštite, putem koje ostvaruje sopstvenu bezbednost. Da bi smo razumeli razliku i sličnost bezbednosti i zaštite, neophodno je i potrebno konkretnije objašnjenje. Ako je korporacija kvalitetno obezbeđena i zaštićena, ta korporacija će biti i bezbedna. U tom slučaju, bezbednost se ostvaruje kvalitetnom delatnošću profesionalne zaštite. Stim u vezi, Korporacija, je organizovana delatnost ljudi i kapitala da bi se bavili biznisom. Ako imamo u vidu da je bezbednost stanje u kojem nema nikakvih pretnji i rizika, u tom slučaju nije prilagodno govoriti o bezbednosnim uslugama, već je pravilno da bezbednosne usluge vrše zaštitu radi stvaranja bezbednog stanja. U tom slučaju, Korporacijska bezbednost je udruživanje ljudi iste struke i kapitala radi bavljenja bezbednosno-zaštitnim biznisom sklapajući ugovore i dogovore sa Korporacijom kojoj se pružaju zaštitne usluge radi ostvarenja bezbednosti te kompanije ili korporacije. U ovom smislu se stvara korporativni sistem udruživanja različitih usluga ili delatnosti. Dakle, "Korporativan, = lat. koji pripada, koji je u svojstvu korporaciji, koja je u vezi sa nekom korporacijom; korporativni sistem – fašističko državno uređenje, prema kome se društvo sastoji od udruženja po strukama i staležima (korporacije), u kojima su zajedno udruženi i radnici i poslodavci."¹³ Prema tome, *korporacijaka delatnost zaštite, podrazumeva ostvarenje bezbednog stanja za svoju ili drugu korporaciju, preduzimanjem adekvatnih mera zaštite, korišćenjem potrebnih sredstava i opreme, pri čemu ostvaruje se bezbedno stanje za Korporaciju.*

1.2. Korporacijske bezbednosti kao konvencionalni subjekt u sistemu Korporacije

Pre neg što pristupimo definisanju i pojmovnom određenju, korporacijske bezbednosti kao subjekta konvencionalne bezbednosti u sistemu korporacije, neophodno je ukazati na pojmovno određenje same Korporacije i sistemskog rešenja bezbednosti u istoj. "Međutim, specifičnost pojma korporativne bezbednosti karakteriše se, prvo, što se vezuje za „epohu korporacijskog kapitala“¹⁴ "Korporacija (lat. corporation), podrazumeva udruženje, organizacija ljudi iste struke i zanimanja, formirana na temelju grupnih interesa i kapitala."¹⁵ Prema tome, *Korporacija je skup određenog broja ljudi koji su udružili svoj rad i kapital, čime su stvorili jedan celovit sistem koji će sticati i obezbeđivati određeni profit i time uvećavati materijalni i finansijski kapital. Dakle, sama korporacija je korporativni sistem.* Pored stečenog i uvećanog kapitala koji je neophodno zaštititi i obezbediti od svih vidova ugrožavanja, pa i destruktivnog delovanja. Stim u vezi "Korporativni sistem društvenog uređenja, prema kome se društvo sastoji od udruženih poslodavaca i radnika"¹⁶ U ovom smislu korporacijska bezbednost je uređeni sistem u kome su udruženi i organizovani stručnjaci i radnici koji ostvaruju zaštitu korporacije kao osnivača i upravljača pomenutog sistema. Pre nego što se pristupi objašnjenju korporacijske bezbednosti kao konvencionalnog subjekta, neophodno je poći od njenog osnovnog značenja i temelja na kojem je zasnovana ka subjekt u okviru Korporacije. Da bih smo mogli definisati korporaciju, a time i korporacijsku bezbednost, neophodno je ukazati na njene osnovne postavke na kojima se zasniva sam sistem između čega je i Konvencija. "Konvencija (lat convention), znači, združiti se, ustaljeno, uobičajno pravilo, međunarodni sporazum o nekom pitanju."¹⁷ Te u tom slučaju navedena osnova je u stvari temelje za organizovanje korporacije. Međutim, korporacija kao društveni sistem za svoje potrebe osniva bezbednost kao internu delatnost za zaštitu ljudi i kapitala. Pored interne korporacijske bezbednosti ugovara i dodatnu profesionalnu bezbednost čije usluge pružaju agencije za privatno bezbednost. Prema tome, korporacijska bezbednost, kao konvencionalni subjekt u okviru korporacije, podrazumeva; "Konvencionalna (lat. conventionalis, v. konvencija kojom se prdržava ustaljena navika i banalan običaj, koji se zasniva na Konvenciji, tj dogovoreni sporazum između Korporacije i Privatne institucije

¹³ Dr Bratoljub Klajić, Riječnik stranih riječi izraza i kratica, Državno izdavačko poduzeće Hrvatske, Zagreb, 1951. str.388
ISTO Zagreb 1972. str 707

¹⁴ Slobodan Marković, Korporativna i korporacijska bezbednost, Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkić, Novi Sad, 2014. str.54.55.

¹⁵ Ivan Klajin, Milan Šipka, Veliki rečnik stranih reči i izraza, Prometej, Novi Sad, 2006. str.663. (U daljem tekstu Klajin-Šipka)

¹⁶ Klajin-Šipka, str. 663

¹⁷ ISTO, str. 663

za bezbednost, čije su usluge zavisne od posedovanja zaštitnih sredstava, opreme i naoružanja. U tom smislu, pod *konvencionalnim naoružanjem*, se smatra upotreba konvencionalnog naoružanja koje nije zabranjeno međunarodnom Konvencijom¹⁸ “Stim u vezi, Korporacijska bezbednost kao konvencionalni subjekt u okviru korporacije dobila je svoj naziv na osnovu Konvencije i Korporacije, koje su osnova ove profesionalne institucije koja sprovodi ustaljena pravila ponašanja uz sačinjeni sporazume između Korporacije kao korisnika usluga i korporacijske bezbednosti kao konvencionalnog subjekta koji pruža usluge i koji koristi dozvoljena i potrebna sredstva. Dakle, *korporacijska bezbednost kao konvencionalni subjekt je sistemska i stručna institucija koja pruža bezbednosne usluge korisniku uz upotrebu dozvoljenih sredstava, opreme i oružja, a radi ostvarenja bezbednosti zaštitom sveukupnih korporacijskih vrednosti*. Na osnovu izvedene definicije i pojmovnog određenje, Korporacija je u stvari Korporativni subjekt, a njena bezbednosna institucija je korporacijska, a ne korporativna bezbednost, što ne znači da ne može biti. Korporacijsku bezbednost sačinjavaju dve različite institucije od kojih je jedna interna Korporacijska bezbednost i druga ugovorena Institucija koja pruža bezbednosne usluge. Dve navedene institucije sačinjavaju *konvencionalnu bezbednost* jedne korporacije. Korporacija može biti osnovana sa potpuno stranim kapitalom i organizacijom u jednoj ili više država. Zatim korporacije postoje sa mešovitim kapitaloj koji je udružen od dve ili više država. U Republici Srbiji postoje korporacije sa stranim kapitalom, a postoje i one u koje je Republika Srbija uložila deo svog kapitala.¹⁹ Međutim, neophodno je ukazati i na činjenicu koja do sada nije nagoveštena u ovom radu. Mnogi korporativnu bezbednost podrazumevaju samo fizičku i tehničku zaštitu koju vrši privatna zaštite ili korporacijska zaštita. Ovaj vid delatnosti samo je jedan od oblika ostvarivanja bezbednosti u kompaniji ili korporaciji. Dok, ostvarenje bezbednosti kompanije ili korporacije ostvaruju i drugi subjekti zaštite i bezbednosti kao što su: Ekonomska bezbednost, Politička bezbednost, Kirbenetička zaštita, Taštita tajnih podataka, Finansijska zaštita, Ekološka zaštita, Protivteroristička zaštita i drugi vidovi zaštite. Prema tome Korporativnu ili Korporacijsku zaštitu vrše svi vidovi zaštite koji su obrađeni ili navedeni u ovom radu i koji pripadaju Korporaciji i ne mogu biti angažovana delatnost. Dok u ovom smislu, fizičku zaštitu Korporacije vrše službe i delatnosti kao što su; Fizičko obezbeđenje, Tehničko obezbeđenje, Protivpožarno obezbeđenje, Bezbednost zdravlja na radu i drugo. Prema tome, ovaj vid ostvarivanja zaštite i stvaranja stanja bezbednosti pripada Korporacijskim službama bezbednosti i zaštite, a ne Korporativnim, kako to navode neki autori.

1.3. Korporativni sistem

Da bi smo objasnili, prezentirali i ukazali na značenje i postojanje Korporativnog sistema, moramo se pozvati na njegovu definiciju. “*Korporavitizam*, (v. Korporativan, - izam) primenjivanje načela korporativnog udruživanja na neku administrativnu jedinicu; Korporativni sistem (v).²⁰ Stim u vezi, pod korporativizmom podrazumevamo primenu načela korporativnog udruživanja, ljudi i kapitala Korporacije sa jedne strane i ljudi i kapitala i sredstava bezbednosti sa druge strane. Na ovaj način udruživanja formira se *jedan sistem*, preko koga korporacija poverava ljude, kapital i sredstva korporacijskoj bezbednosti na zaštitu, kako bih obezbedila bezbednost koju pruža korporacijska bezbednost. Prema tome, stvara se udruženi sistem između navedenih institucija slične, a i različite struke. Korporativna ili korporacijska bezbednost kao uslužna delatnost, nudi usluge, sredstva i opremu korporaciji sa kojom ugovara saradnju u vezi zaštite korporacije od svih vidova pretnji i opasnosti. Da bi se korporacija u potpunosti zaštitila, a time i obezbedila sopstvenu bezbednost, neophodno je udruživanja svih vidova zaštite. Da bi se stvorio Sistem bezbednosti između davaoca usluga i pružanja usluga, neophodno je dogovaranje i udruživanje. Korporativni sistem je kompletan i upotpunjen, udruživanjem pružanja usluga i davaoca usluga sa svim oblicima zaštite. Sistem zaštite i bezbednost je kompletan u slučaju izvršenog dogovora između Korporacije kao davaoca usluga i Bezbednosne korporacija u pružanju i ostvarenju usluga. Kompletno ostvarene usluge će podrazumevati celovitost zaštite; informatička ili kirbenetička zaštita, finansijska zaštita, zaštita tajnih podataka, ekološka zaštita, bezbednost zdravlja na radu, protivteroristička zaštita i drugi oblici zaštite. Udruživanjem navedenih vidova zaštite i njihova kvalitetno ostvarena delatnost, ostvarena je potpuna bezbednost Korporacije.

1.4. Korporativno upravljanje

¹⁸ ISTO, str 638

¹⁹ Pejanović Ljubo, Perspektiva korporacijske bezbednosti kao konvencionalnog subjekta bezbednosti u sprečavanju destruktivnih akata u korporacijama, Fakultet za bezbednost i zaštitu, Banja Luka, 2014 str.103-115, Zbornik radova.

²⁰ Ivan Klain, Milan Šipka, Veliki rečnik stranih reči i izraza, Promettej, Novi Sad, 2007. str. 663

“Dobro korporativno upravljanje podrazumeva ne samo način na koji se upravlja kompanijom nego i donose u njoj i odnose sa spoljnim učiniocima na mikro i makro planu, kao i pravnu i institucionalnu regulativu. U tom smislu, korporativno upravljanje je sistem kojim se vode i kontrolišu kompanije. Taj sistem čini skup odnosa između uprave korporacije, njenog odbora, akcionara i drugih imalaca interesa. Korporativno upravljanje obezbeđuje strukturu putem koje se ostvaruju ciljevi kompanije i utvrđuju sredstva za postizanje tih ciljeva i nadgledanje rezultata.”²¹ Generalno posmatrano, Sistem korporativnog upravljanja i sistema zaštite, predstavljaju sistemsko ostvarenje profita i njegova adekvatna zaštite, što i jeste cilj svake Korporacije i pridruženih članova sa istom.

Korporacije kao sistemi mogu biti ugroženi, kako ljudskim faktorom tako, tehničko-tehnološkim akcidentima i prirodnim nepogodama. U nastanku bilo koje pretnje i rizika u Korporaciji, mogu nastati vanredne situacije kojima treba upravljati. “Upravljanje vanrednim situacijama, u najkraćem, moglo bi se definisati kao rad ljudi na rješavanju problema koji donose vanredne situacije. Samim tim upravljanje vanrednim situacijama kao nastavno naučna disciplina moglo bi se definisati kao izučavanje pravila i zakonitosti na osnovu kojih se taj rad odvija.”²² Dakle, upravljanje u vanrednim situacijama u Korporaciji od strane korporativne bezbednosti, jedan je od rizični i kompleksnih poslova koji sa sobom nameću različite opasnosti za pojedinca i grupe. Pre svega, ako je došlo do nastanka vanredne situacije to znači da je poremećeno redovno stanje i da su pretna i rizici prisutni i da predstavljaju moguće posledice manjih ili većih razmera. Te u tom slučaju upravljanje je uslovljeno visoko-stručnim poslovima, kao i obrazovanim kadrovima koji se na raspolaganju u Korporativnim službama bezbednosti. Da bih se mogla zavesti vanredna situacija u Korporaciji, pre svega moraju se izraditi i utvrditi normativna akta Korporacije, kojima će se regulisati nastanak vanredne situacije i način upravljanja istom.

Subjekti, koji su nosioci redovnog stanja i jedini nosioci i organizatori zavođenja vanredne situacije i ponašanje u novonastalom stanju i situacijama. „Pored državnih organa uprave, poslovi državne uprave mogu obavljati još dve kategorije nadležnih subjekata: organi lokalne uprave kojima su povereni poslovi državne uprave i preduzeća, ustanova i drugih organizacija kojima su zakonom povereni poslovi državne uprave kao javna ovlašćenja.”²³ Međutim, nastanak vanredne situacije može biti zaveden usled različitih pretnji i životnoj sredini kad su pretnje i opasnosti izuzetno rizične i prouzrokuju velike posledice. Dakle, učesnici u zavođenju vanredne situacije su državni, gradski i organi uprave izvan prostora Korporacije. U ovakvim slučajevima Korporativna bezbednost je nosilac u zavođenju kako Vredne situacije, tako i upravljanja istom u toku ugroženosti životne sredine i Korporaciji.

1.5. Etika u korporativnoj bezbednosti

U svakom društvu i njegovim delatnostima, etika je sastavni deo života društava, a time i međunarodne zajednice. Dakle, ovim društvenim fenomenom, ukazujemo na obavezu, potrebu, zahtevnost, profesiji i život u celini, da je etika osnov kvalitetnog života i struke, u ovom slučaju Korporativne bezbednosti. Korporativna bezbednost kao delatnosti i način ponašanja pojedinaca, grupa i Korporacije u celini, u stvari je i nosilac etičkog ponašanja. Svaki pojedinac i grupe dužni su poštovati etičke kodekse, kako u drugim tako i bezbednosnim delatnostima. „Kad se govori o etici i etičkom ponašanju, na šta se prvo pomisli? Za neke je to uraditi pravu stvar. Ali šta je ono pravo što treba uraditi? Ukoliko se pronađe izgubljeni novčanik na ulici sa puno novca u njemu, da li ga treba vratiti vlasniku ili odneti u policiju? Da li postupak zavisi od količine novca u novčaniku? Da li zavisi od toga da li osoba koja ga je pronašla ima posao, da li bi mogao taj novac da iskoristi za hranu?”²⁴ Značajno je nagovestiti da je etika u neraskidivoj i bliskoj vezi sa kulturom i ona je zavisna od kulture i svesti pojedinca i grupe. Međutim, u našem društvenom sistemu, etiku je teško ispoštovati u nekim slučajevima saradnje. Ovaj problem je izražen fenomenom u praksi sa zapada, gde je pravilima trgovine praksa davanja i uzimanja novca za dogovoren posao. Na zapadu je to legalno u trgovinskim odnosima, dok je u našem sistemu to nedozvoljeno i tretira se kriminalitetom ili korupcijom. Dakle, u ovom slučaju se radi ili govori pre svega o kulturi u zapadnom svetu u odnosu na moral i kulturu ponašanja u našem sistemu. Etika i kultura, pre svega je osobina nasleđe pojedinca, grupe i društva, zatim se proširuje, usavršava i praktikuje školskim sistemom i sistemskim rešenjima u praksi poslovanja koji su u vezi sa bezbednosti. Filozofija kao nauka izučava pitanje morala i etike

²¹ Dragan Trivan, Korporativna bezbednost, Dosije studijo, Beograd, 2012. str.17-18

²² Žarko Čulibrk, Upravljanje vanrednim situacijama, Fakultet bezbednosti i zaštitu, Banja Luka, 2015. Str. 16-17.

²³ Zoran V. Čvorović, Upravljanje rizicima u životnoj sredini. Zadužbina Andrejević, Beograd, 2005. str.35-36

²⁴ Miroslav Milutinović, Korporativna bezbednost, KiB-Visoka škola strukovnih studija za kriminalistiku i bezbednost, Niš, 2011. Str.57-58

vekovima i ovaj fenomen nije iz novog doba. Da bi smo uspešno sprovedeli bezbednosnu zaštitu, neophodno je razumeti etiku putem koje stvaramo uslove i obavezu zaštite onoga što nam je povereno i za koje dobijamo naknadu. Da bi smo mogli zaključiti navedeni pojam neophodno je i uslovno biti moralan i poštovati etičke kodekse i pravila ponašanja. Prema tome, problem se dešava u određenim ponašanjima zbog dovoljnog nedostatka etičkog ponašanja kod nekih pojedinaca i grupa u Korporacijama. Ukoliko Korporacija želi da razvije etiku i etičke odnose i standarde u poslovanju i kad zaposleni u Korporacije ne žele da čine nedozvoljena dela, a pripadnici bezbednosnih službi blagovremeno otkrivaju i sprečavaju nepravilna i nedozvoljena dela, tad će korporacija ispoštovati etiku i etičke odnose u svom sistemu.

1.6. Modeli i iskustva bezbednosti u korporacijama i kompanijama

- Rezultati istraživanja -

1.6.1. Komercijalna banka u Beogradu

Da bi smo razumeli, raspravljali i objašnjavali problem organizovanja, funkcionisanja i delatnosti Banaka u Republici Srbiji i njihov odnos sa Korporacija, a i korporacijskom zaštitom i bezbednosti. Između istraženih korporacija ili institucija u Republici Srbiji je i Komercijalna banka u Beogradu. U korporaciji državnog vlasništva *Komercijalnoj banci*, čiji je udružen kapital sa 75% domaćeg i 25% inostranog kapitala. To znači da je kapital, struka i rad udružen za funkcionisanje bankarskih usluga. Naše interesovanje bilo je usmereno na postojanje i organizaciju bezbednosti u navedenoj instituciji. Međutim, bezbednost je ustrojena po modelu dvojne udruženosti bezbednosti u jednom sistemu. *Odeljenje bezbednosti banke*, organizovano je po službama u organizaciji banke i ugovorenim poslovima sa drugim profesionalnim institucijama privatnog obezbeđenja. Dakle, *Bančine interne službe za bezbednost* su: informaciona, finansijska, poslovana, zaštita podataka i deo bezbednosti zdravlja na radu. Ovaj vid organizovanja podrazumeva korporacijsku bezbednost. Dok drugi deo bezbednosti je ugovorena uslužna delatnost sa drugim institucijama iz okvira privatnog sektora za zaštitu i ostvarenje bezbednosti, tj preko *službi obezbeđenja*: Fizičko-tehničko obezbeđenje, obezbeđenje objekata, obezbeđenje transporta novca, zaštita od požara i deo bezbednost zdravlja na radu. Ovim načinom se ostvaruje fizičko-konvencionalna bezbednost. Dakle, fizičko konvencionalna bezbednost je delatnost obezbeđenja ljudi i imovine sa vatrenim oružjem i drugim sredstvima zaštite. Ovaj oblik zaštite podrazumeva konvencionalno-tehnička zaštita bančenih vrednosti.

Pored navedenih uslužnih delatnosti, vrši se i drugi oblik pružanja usluga u sledećem: obuka zaposlenih, kontrola i održavanje zaštitne opreme, ugovori, planovi i procene rizika. Kad su u pitanju *zakoni* i zakonska pravila o ostvarivanju bezbednosti, primenjuju se svi zakoni Republike Srbije koji se odnose na navedene bezbednosne delatnosti, dok se za bančine poslove bezbednost (zaštita tajnih podataka, informatička bezbednost, ekološka bezbednost i ekonomska bezbednost) što podrazumeva korporacijsku bezbednost, primenjuju bančini standardi, pravila i zakonska dokumenta o funkcionisanju Banke. Dakle, u ovoj Korporaciji je organizovana Korporacijsko-dogovorena i konvencionalna bezbednost, po modelu sopstvenog organizovanja i dogovora sa drugim institucijama privatne bezbednosti, čime je organizacija stekla uslov Korporativno-korporacijska i dogovorena bezbednost. Ovaj oblik organizovanja je po modelu i okvirima Korporativna bezbednost kompanije. Naše istraživanje u navedenoj kompaniji vršeno je razgovorom sa stručnim i rukovodećim licima iz sastava bezbednosti. Na postavljeno pitanje dali se vaša bezbednost naziva korporativnom ili korporacijskom? na ovo pitanje dobijen je odgovor, da je korporativna sama Korporacija tj banka, a bezbednost je njena unutrašnja delatnost pod nazivom *korporacijska bezbednost*. Prema tome u ovoj Korporaciji je organizovana, konbinovana „Korporacijska bezbednost“²⁵.

1.6.2. ZBERBANKA u Beogradu

Kad je u pitanju *SBERBANK* u Beogradu, služba bezbednosti organizovana je od dva subjekta tj od bančine i angažovane bezbednosti druge institucije. Kad je u pitanju bančina bezbednost organizovana je od stručnih službi koje vrše bezbednost preko odeljenja za rizike, odeljenja za informacionu bezbednost. Angažovane agencije iz sastava privatne bezbednosti vrše zaštitu i ostvarenje bezbednosti preko zaštite objekata i lica, zaštite od požara, tehničke zaštite i bezbednosti zdravlja na radu. Što se tiče pitanja primena zakonske normative, uglavnom se primenjuju zakoni Republike Srbije iz oblasti navedenih službi. Kad su u pitanju primene inostranih zakona, a koji su vezani za bezbednost primenjuju se preporuke zemlje porekla Korporaciji. Dakle u navedenoj korporaciji je organizovana

²⁵ Dobijeni podaci od Rukovodioca bezbednosti Komercijalne banke u Beogradu.

korporacijsko-dogovorena i konvencionalna bezbednost, koja podrazumeva delove korporacijske i delove druge institucije i tome se vrši korporacijsko-integrirana bezbednost.

1.6.3. Inteza banka

Banka INTEZA, kao finasijska Korporacija sa upravom u Beogradu, rasprostanjena je na celom prostoru Republike Srbije. Ova institucija posebno je organizovala Sektor bezbednosti, koji je definisan sa posebnim službama bezbednosti. Preko stručnih službi pokrivaju celokupnu bezbednost Korporacije. Interna korporacijska bezbednost definisana je i organizovana preko službe za informacionu bezbednost, službe za upravljanje kontuitetom poslovanja, službe za prevenciju i zloupotrebe i službe za bezbednost zdravlja na radu. Ovim se podrazumeva da je ovaj oblik zaštite korporacijskog značaja i organizovanja. Kad je u pitanju angažovana i dogovorena bezbednost sa drugim agencijama ostvaruje se preko tima za fizičku zaštitu, tima za tehničku zaštitu, tima za zaštitu i zaštitu od požara. Sagledavajući organizacionu strukturu ovog oblika bezbednosti ove Korporacije, rešena je zaštita preko konvencionalno dogovorene bezbednosti. Obirom na ovaj oblik organizovanja, takođe se radi o korporacijsko dogovorenoj i integriranoj bezbednosti i konvencionalnoj zaštiti, sadržanoj od korporacijske i privatne bezbednosti druge institucije. Takođe i u ovoj Korporaciji se primenjuju zakoni koji se odnose na bezbednost Republike Srbije, a primena zakonskih dokumenata zemlje porekla korporacije, vrši se preko procedura, preporuka i odluka vlasnika banke.

1.6.4. OTP Banka Srbije a.d. u Novom Sadu

OTP banka Srbije a.d. sa upravom u Novom Sadu, je jedna od retkih banaka koja je bezbednost organizovala i postavila na nivo Direkcije za bezbednost. Direkcija je organizovana u dva Odeljenja tj Odeljenje opšte bezbednosti i Odeljenje IT bezbednosti. Odeljenje za opštu bezbednost bavi se zaštitom i ostvarivanjem bezbednosti preko: bezbednosne tehnike, bezbednost banke, bezbednost od rizika, bezbednost bančinih kartica, bezbednost objekata i bezbednost zaposlenih. Odeljenje za IT bezbednost organizovano je preko specijalizovanih poslova: informaciono tehnička (IT) bezbednost; ostvaruje se preko strategijskog planiranja, strategija šifrovanih zaštitnih poslova, razvoj softverske zaštite, bezbednosne obuke, kontrolne funkcije i slično. Dakle, u ovoj banci je organizovana korporacijska bezbednost.

Što se tiče primene zakonske regulative, primenjuju se svi zakonski propisi iz oblasti bezbednosti Republike Srbije. Što se tiče zakonski dokumenta banke, primenjuju se svi interni propisi kao što su: Bezbednosna politika banke, Strategija bezbednosti, Pravilnik bezbednosti OTP banke, Opštra uputstva banke, Uputstva za bezbednost od rizika, Pravilnik o zaštiti podataka, Pravilnik za zaštitu od kompjuterskih virusa, Pravilnik za IT sistem i slično. Sagledavanje sistema bezbednosti ove Korporacije, organizovana je prosto po sistemu Interne korporacijske bezbednosti, bez posebno-angažovanih drugih institucija.

1.6.5. METRO Trgovinska korporacija

Istraživajući i trgovinsku instituciju METRO u Begoradu, pri čemu smo ustanovili i njihova iskustva u ostvarivanja bezbednosti trgovinskog lanca ove kompanije. Dakle, ostvarivanje korporacijske bezbednosti zaštita tehnologija i podataka, informaciona bezbednost, ekonomska bezbednost i slično, vrši se internom zaštitom kompanije. Ovaj oblik zaštite podrazumeva korporacijskom zaštitom. Dok se fizička, tehnička i protivpožarna zaštita vrši preko dogovorene privatne bezbednosti specijalizovane za ove namene. Te i u ovom slučaju radi se o korporacijsko-integriranoj bezbednosti iz sopstvenih kadrova i angažovane delatnosti za obezbeđenje ljudi, imovine i objekata.

1.6.5. GORENJE Proizvodna korporacija

Istraživanje korporacije proizvodnog karaktera Gorenje u Beogradu i Novom Sad, takođe je zaštita i ostvarivanje bezbednosti kombinovanog karaktera. Dakle, bezbednost tajnih podataka, informaciona bezbednost, ekonomska bezbednost, ekološka bezbednost i proizvodna pezbednost je organizovana Korporacijskom bezbednosti. Dok, dogovorena konvencionalna bezbednost se ostvaruje preko poslova; fizičko obezbeđenje, tehničko obezbeđenje, zaštita od požara i bezbednost zdravlja na radu, ostvaruje se zaštita preko angažovane kompanija za navedene poslove.

1.7. Istraživanje zaposlenih u korporacijama o bezbednosti njihove institucije

Istražuje se stanje i ostvarivanje zaštite i bezbednosti Korporacija i Kompanija u Vašem gradu, molimo da nam iskreno odgovorite na svako postavljeno pitanje, da bi smo utvrdili kvalitet bezbednosti u vašoj korporaciji. Zaposleni iz Korporacija su iz Beograda i Novog Sada.

PITANJA

Anketom je obuhvaćeno slučajno odabranim uzorkom među zaposlenim 208 ispitanika.

1. Po Vašem mišljenju, da li je Vaša Korporacija-kompanija bezbedna od destruktivnih aktivnosti (terorizam, kriminalitet, organizovani kriminalitet, korupcija).
 - a) Jeste b) nije c) nije mi poznato d) zašto.
2. Po Vašem mišljenju, da li je Vaša Korporacija kvalitetno obezbeđena službom bezbednosti.
 - a) jeste b) nije c) neznam d) zašto.
3. Po Vašem mišljenju da li u vašoj korporaciji postoje dvojna dlužba bezbednosti.
 - a) Postoji b) ne postoji c) nije mi poznato.
4. Po Vašem mišljenju, da li razlikujete poslove jedne u odnosu na drugu službu.
 - a) razlikujem b) ne razlikujem c) nije mi poznato.
5. Po Vašem mišljenju da li su smanjene pretnje uvođenjem savremene zaštite u Korporaciji.
 - a) Jesu b) nisu c) nije mi poznato d) zašto.

1.7.1. Rezultati dobijeni istraživanjem anketom

Na osnovu prikupljenih odgovora ispitanika koji su zaposleni u korporacijama i njihovim odgovorima na sva postavljena pitanja, rezultati su sledeći:

1. Na prvo postavljeno pitanje, dobijen je odgovor: a) 138 b) 49 c) 9 d) 4
 2. Na postavljeno pitanje, dobijen je odgovor: a) 189 b) 8 c) 3 d) 0
 3. Na postavljeno pitanje, dobijen je odgovor: a) 179 b) 19 c) 2 d) 0
 4. Na postavljeno pitanje, dobijen je odgovor: a) 98 b) 39 c) 55 d) 8
 5. Na postavljeno pitanje, dobijen je odgovor: a) 169 b) 19 c) 3 d) 9
- 6. UKUPNO dobijenih odgovora: a) 773 b) 134 c) 72 d) 21**
7. Na postavljeno pitanje, nisu dobijeni odgovori od 8 ispitanika vraćeni su prazni.

Tabela br.1 Rezultati dobijenih odgovora

Pitanje br. 1	a) 138	b) 49	c) 9	d) 4
Pitanje br. 2	a) 189	b) 8	c) 3	d) 0
Pitanje br. 3	a) 179	b) 19	c) 2	d) 0
Pitanje br. 4	a) 98	b) 39	c) 55	d) 8
Pitanje br. 5	a) 169	b) 19	c) 3	d) 9
UKUPNO:	a) 773	b) 134	c) 72	d) 21
NAPOMENA: slučajno izabrani ispitanici od 208, odgovore je popunilo njih 200, dok je osam anketa vraćeno prazne.				

2. ZAKLJUČAK

Zbog nedovoljno uređenih odnosa država i korporacija sa stranim kapitalom u Republici Srbije, kontrola i usaglašavanje oko korporacijske bezbednosti je nedovoljna, a time je i otežano pisanje o istoj. Vlasništvo stranog kapitala je u potpunosti zatvoreno i time ne nedostupno istraživačima da istražuju i da pišu o bezbednosti u navedenim

korporacijama. Drugo, Inostrane korporacije neke od njih dozvoljavaju ograničene kontakte sa službom obezbeđenja i zaštite od požara kao konvencionalnim subjektom koji je angažovan od preduzeća, agencija i drugih pravnih lica u Srbije i to podrazumevaju da je bezbednost korporacije. Dakle, služba kao što su: informatička zaštita, finansijska zaštita, zaštita tajnih podataka, ekološka zaštita, i protivteroristička zaštita su nevidljive i nedostupne, kako za istraživače, tako i za zaposlene koji su van tih poslova. A one koje su dostupne, one su ugovorene i dogovorene delatnosti zaštite kao Konvencionalne delatnosti sa ljudstvom i sredstvima, a te delatnosti su na celokupnom tržištu Republike Srbije. Prema tome, Korporacije u Republici Srbiji u većini su organizovane sa dvojnog vrstom zaštite, a time i obezbeđenja bezbednosti Korporacije. Dvojnog službi, ogleda se o korporacijskoj bezbednosti sa jedne strane i ugovorenoj konvencionalnoj bezbednosti sa druge strane. T u ovom smislu, korporacija se zaštitila dvojnog službama radi veće garancije ostvarenja bezbednosti Korporacije.

L I T E R A T U R A

1. Bratoljub Klajić, Riječnik stranih reči, izraza i kratica, Državno izdavačko preduzeće Hrvatske, Zagreb, 1951
2. Dragan Trivan, Korporativna bezbednost, Dosije studio, Beograd, 2012
3. Enciklopedija Britanika, br.4 Politika, Beograd, 20045.
4. Filip Kotler i Nesli Li, Korporativna društvena odgovornost, Čigoja, Beograd, 2007.
5. Ivan Klain, Milan Šipka, Veliki rečnik stranih reči i izraza, Promettej, Novi Sad, 2007.
6. Ljubo Pejanović, Perspektiva korporacijske bezbednosti kao konvencionalnog subjekta bezbednosti u sprečavanju destruktivnih akata u korporacijama, Fakultet za bezbednost i zaštitu, Banja Luka, 2014
7. Ljubo Mićunović, Savremeni rečnik stranih reči, Književna zajednica, Novi Sad. 1988.
8. Ljubo Pejanović, Korporativno-korporacijska bezbednost u privatnom sektoru bezbednosti Republike Srbije, Filozofski fakultet, Skoplje, 2016.
9. Miroslav Milutinović, Korporativna bezbednost, Visoka škola strukovnih studija za kriminalistiku i bezbednost, Niš 2011.
10. Miodrag Komarčević, Ljubo Pejanović, Cvijetin Živanović, Korporativna bezbednost, Visoka strukovna škola za preduzetništvo, Beograd, 2012
11. Slobodan Marković, Korporativna i korporacijska bezbednost, Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkatić, Novi Sad, 2013.
12. Zoran V. Čvorović, Upravljanje rizicima u životnoj sredini. Zadužbina Andrejević, Beograd, 2005
13. Žarko Čulibrk, Upravljanje vanrednim situacijama, Fakultet bezbednosti i zaštitu, Banja Luka, 2015.

Подано до редакції – 30.04.2018

Рецензовано – 04.03.2019

Прийнято до друку – 10.03.2019

